

Силабус курсу

Економіка підприємства

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Рік навчання: 1, Семестр: 2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

к.е.н., доцент **Андрушків Роман Юрійович**

Контактна інформація

andrushkiv81roman@gmail.com, +380993435553

Опис дисципліни

Дисципліна «Економіка підприємства» орієнтована на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами сукупності знань з питань організації діяльності підприємств та навчитися правильно їх застосовувати в практичній діяльності, а також ознайомитися з проблемами функціонування підприємств різних форм власності та різних видів діяльності в умовах переходу до ринкової економіки. Ця дисципліна відноситься до спеціалізованих економічних наук, які формують фаховий рівень майбутніх економістів, що будуть зайняті в різноманітних сферах народного господарства. Курс «Економіка підприємства» охоплює концептуальні, методологічні та практичні аспекти діяльності підприємств.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 1	Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	Визначити сутність та завдання економіки підприємств, розглянути цілі та головні напрямки діяльності підприємств. Питання для обговорення: визначення, цілі та напрями діяльності підприємства. Поняття підприємства як організаційно та економічно самостійної первинної ланки суспільної діяльності. Основна місія і множинні цілі діяльності підприємства. Головні напрями діяльності підприємства	Тести, питання
2 / 1	Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	Ознайомлення із нормативними документами, які регулюють діяльність підприємницьких структур. Питання для обговорення: Юридичні акти, що слугують законодавчою базою функціонування підприємства. Господарський кодекс України. Статут підприємства. Колективний договір. Класифікація підприємств за певними ознаками. Добровільні та інституціональні об'єднання підприємств	Кейси

2 / 2	Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства	Визначити елементи впливу з навколишнього середовища на підприємства. Питання для обговорення: Вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємств. Макросередовище господарювання і його чинники	Презентація, задачі
4 / 2	Тема 4. Структура та управління підприємством	Розглянути різні організаційні структури управління діяльністю підприємств. Питання для обговорення: Підприємництво як сучасна форма господарювання. Сутність, функції, принципи здійснення підприємницької діяльності. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Державна політика активізації підприємницької діяльності в Україні. Об'єктивна необхідність та сутність управління суб'єктами господарювання. Основні функції управління: планування, організація, мотивація і контроль. Економічні, організаційно-розпорядчі та соціально-психологічні методи управління: сутність і практичне застосування. Організаційні структури управління підприємствами. Вищі органи державного управління підприємствами в Україні.	Тести, ділові ситуації
2 / 2	Тема 5. Ринок і продукція.	Визначити суб'єкти ринку та з яких елементів складається сам ринок. Питання для обговорення: Ринок і ринкова інфраструктура. Поведінка суб'єктів господарювання на ринку.	Презентація, тести
2 / 2	Тема 6. Планування діяльності підприємства.	Розглянути види планування, які застосовуються при управлінні підприємствами. Питання для обговорення: Об'єктивна необхідність планування діяльності підприємств та організацій за будь-якої системи господарювання. Методичні основи планування і система планів. Стратегічне, тактичне і поточне планування діяльності підприємств (організацій). Бізнес-планування: сутність, призначення і роль у системі передбачення розвитку виробництва.	Презентація, задачі
4 / 2	Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.	Визначення форм та систем оплати праці працівників, роль мотиваційної функції управління підприємствами. Питання для обговорення: Поняття, класифікація і структура персоналу. Тлумачення економічних термінів „трудові ресурси”, „персонал”, „трудовий колектив”. Окремі категорії персоналу підприємства. Класифікація персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Загальна характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості сучасної структури персоналу різних типів підприємств та організацій. Тенденції динаміки структури персоналу різногалузевих підприємств та організацій. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Сучасна система управління персоналом. Поняття та особливості системи	Кейси

		управління персоналом підприємств та інших суб'єктів господарювання. Сучасні вимоги до ділових якостей різних категорій персоналу	
2 / 2	Тема 8. Капітал підприємства	Освоїти фонди підприємства, розраховувати основні показники діяльності підприємств. Питання для обговорення: Сутнісно-змістова характеристика капіталу підприємства. Загальноекономічне поняття капіталу. Характеристика матеріальних активів. Оцінка, класифікація і структура основних фондів. Поняття "оцінка основних фондів". Первісна і відновна, повна та залишкова вартість основних фондів. Періодична індексація основних фондів. Видова та укрупнена класифікація основних виробничих фондів. Структура основних виробничих фондів, чинники і тенденції її динаміки на виробничих підприємствах. Спрацювання, амортизація і відтворення основних фондів. Формування, відтворення та використання основних фондів підприємства. Ефективність відтворення і використання основних фондів. Показники ефективності відтворення та використання основних фондів. Виробнича потужність. Структура, нормування і використання оборотних фондів підприємства.	Тести, ділові ситуації
4 / 2	Тема 9. Інвестиційні ресурси.	Визначити роль інвестування у сфері бізнесу. Питання для обговорення: Поняття, склад і структура інвестицій. Виробничі інвестиції. Визначення джерел фінансування та необхідного обсягу виробничих інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку й підприємстві. Формування і регулювання фінансових інвестицій. Загальна характеристика і нормування. Ефективність використання інвестиційних ресурсів на підприємстві	Тести, питання
2 / 2	Тема 10. Інноваційні процеси	Визначення нематеріальних активів підприємства. Питання для обговорення: Об'єкти інтелектуальної власності, що охороняються авторським і суміжними правами. Інші (нетрадиційні) об'єкти інтелектуальної власності: раціоналізаторські пропозиції, «ноу-хау», комерційна таємниця. Нематеріальні активи: суть поняття і перелік прав на об'єкти інтелектуальної власності. Форми правового захисту об'єктів інтелектуальної власності. Патенти і свідоцтва. Ліцензії та ліцензійні угоди.	Тести, ділові ситуації
2 / 2	Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	Визначення показників виробничої потужності підприємств. Питання для обговорення: Характеристика техніко – технологічної бази та організаційно – економічне управління технічним розвитком підприємства. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва. Формування і використання виробничої потужності підприємств.	Тести, ділові ситуації

4 / 2	Тема 12. Організація виробництва та забезпечення якості продукції	Обґрунтування конкурентоспроможної продукції, вплив якості на формування попиту. Питання для обговорення: Сутнісна характеристика, структура і принципи організації виробничих процесів. Організаційні типи виробництва. Методи організації виробництва. Форми організації виробництва. Сутнісна характеристика інфраструктури підприємства (організації). Загальна характеристика продукції (послуг). Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг). Суть поняття "якість" продукції (послуг). Стандартизація та сертифікація продукції	Тести, ділові ситуації
4 / 2	Тема 13. Витрати на виробництво і реалізацію продукції	Визначення собівартості товарної продукції, її вплив на формування прибутку. Питання для обговорення: Поточні витрати на продукування виробів (послуг). Кошторис виробництва і собівартість товарної продукції. Визначення собівартості окремих виробів (послуг). Стратегія і шляхи зниження поточних витрат (собівартості продукції). Ціна на продукцію (послуги) підприємства.	Презентація, задачі
4 / 2	Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Визначення ефективності функціонування підприємств. Питання для обговорення: Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства (організації). Прибутковість (дохідність) підприємства. Рентабельність ресурсів і продукції. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства (організації). Ефективність виробництва (діяльності): сутнісна характеристика, вимірювання та чинники підвищення.	Презентація, задачі
2 / 2	Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	Визначити суть реструктуризації, як засобу вдосконалення діяльності підприємств. Питання для обговорення: Характеристика процесу трансформації та реструктуризації. Форми і види, порядок, концепція та варіанти трансформації та реструктуризації: практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств. Порядок, концепція і варіанти реструктуризації: порядок, концепція і варіанти реструктуризації	Тести, ділові ситуації
3 / 2	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	Розглянути оцінку рівня економічної безпеки на підприємстві. Питання для обговорення: Характеристика економічної безпеки підприємств та структурні елементи організації економічної безпеки. Методологія оцінки рівня економічної безпеки. Основні напрями організації економічної безпеки за окремими функціями складовими. Служба безпеки фірми.	Ділові ситуації

Літературні джерела

Основні:

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 488 с.
2. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2020. 304 с.
3. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навч. посіб. для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
4. Економіка підприємства: підручник під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Кондор, 2020. 620 с.
5. Єгорова І.Г., Матукова Г.І., Приймак Н.С. Економіка та організація діяльності підприємств: навч. посіб. Львів: Магнолія. 2019. 330 с.
6. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 728 с.
7. Козик В.В., Гавриляк А.С., Петрушка Т.О. Організація виробництва: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 256 с.
8. Куц Л.Н. Капітал підприємства: формування та використання. Опорний конспект лекцій. Тернопіль, ТНЕУ, 2019. 105 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38436/1/kucz2019.pdf>.
9. Лазебник Л. Л. Економіка підприємства: підручник. Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарєва та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 426 с. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/123456789/7699>.
10. Лисак О. І., Андрєєва Л. О. Економіка підприємства: навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
11. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
12. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Завадських Г.М. Ціноутворення: курс лекцій. Мелітополь: Люкс, 2020. 193 с.
13. Маслак О.І., Воробйова Л.Д. Економіка виробничого підприємства. ЦУЛ, 2019. 172 с.
14. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. URL: http://www.srifest.com/book_1322.html.
15. Причєпа І.В. Економіка підприємства. Самостійна та індивідуальна робота студентів: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2017. 145 с.
16. Пугач А.М. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб. Пугач А.М., Демчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В. Миколаїв: Швець В.М. 2018. 348 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3097/1/Інноваційний%20розвиток.pdf>.
17. Соломіна Г.В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро: Біла К.О. 2020. 142 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4372/1/Соломіна%20Практикум.pdf>.
18. Харченко Т., Щєгда А. Економіка підприємства: збірник тестів та задач. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 240 с.
19. Шубалий О. М. Управління персоналом: підручник. О.М. Шубалий, Н.Т. Рудь, А.І. Гордійчук, І.В. Шубала, М.І. Дзємулич, О.В. Потьомкіна, О.В. Серєда. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ. 2018. 404 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/Управління%20персоналом%20підручник%202018.pdf>.

Допоміжні:

20. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
21. Бєдринєць М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2018. 292 с. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/finansi-pidpriemstv-2018.pdf>.
22. Білоусова Н. О. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник. Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін.: за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44252/1/Intelektualna_vlasnist_2021.pdf.
23. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства. ЦУЛ, 2017. 260 с.
24. Герашєнко І.О. Інноваційний потенціал підприємства: навч.-метод. посіб. Харків: НТУ ХПІ. 2017. 157 с. URL: <http://web.kpi.kharkov.ua/bapm/wpcontent/uploads/sites/28/2018/06/lekN..pdf>.
25. Державне регулювання економіки: конспект лекцій. Одєса, 2019. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/5343/1/ZhavnerchukOV_Derj_reg_ek_KL_2019.pdf

26. Діджиталізація міжнародного економічного розвитку: зб. матеріалів студентської наук.- практ. Інтернет-конф.; 16 січня 2020 р., м. Київ. Київ: КНЕУ, 2020. 392 с.
27. Дідківська Л.І. Державне регулювання економіки: навч. посіб. Міністерство освіти і науки України. 6-е вид., випр. і допов. К.: Знання, 2016. 214 с.
28. Захарчук О.В. Сучасний стан та перспективи розвитку основних виробничих засобів сільського господарства. Економіка АПК. 2019. № 11. С. 49-58.
29. Капінос Г.І., Бабій І.В. Операційний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 351 с.
30. Лабурцева О.І. Зниження витрат підприємства за допомогою аутсорсингу: зарубіжний досвід. Інвестиції: практика та досвід. № 3. 2020. С. 5-9. DOI: 10.32702/23066814.2020.3.5
31. Михасюк І.Р. Державне регулювання економіки: підручник. Львів: Магнолія плюс, В.М. Піча, 2016. 215 с.
32. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 287 с.
33. Окландер М.А., Чукурна О.П. Маркетингова цінова політика: підручник. Київ: Центр учбової літератури. 2020. 284 с.
34. Останкова Л., Літвінов Ю., Літвінова Т. Ціноутворення в умовах ринку: підручник. Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
35. Панченко М. Управління якістю. ЦУЛ, 2018. 228 с.
36. Петруня Ю.Є., Петруня В.Ю. Менеджмент: навч. посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів. 2019. 104 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3495/1/Петруня_Менеджмент.pdf.
37. Потехіна В.О. Інтелектуальна власність. ЦУЛ, 2018. 414 с.
38. Райтер Н.І. Власний капітал як основа здійснення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Бізнес-навігатор. 2018. Вип. 1 (2). С. 188-192.
39. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 298 с.
40. Сазонець І.Л., Федорова В.А. Інвестування: підручник. Центр навчальної літератури, 2019. 312 с.
41. Телишевська Л.І., Коледіна К.О. Особливості оцінки ефективності інноваційних проєктів з різним терміном будівництва. Молодий вчений. № 8 (60). 2018. С. 400-404. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2018/8/83.pdf>.
42. Щетініна Л.В., Рудакова С.Г., Лобунець І.С. Негрошова мотивація персоналу як спосіб підвищення ефективності його роботи. Проблеми економіки. 2018. № 2. С. 268-275. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Рекон_2018_2_37.
43. Юхимченко П. Конкурентоспроможність підприємства: підручник. ЦУЛ, 2020. 320 с.
- Інтернет-ресурси:**
44. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 23.12.93 № 3769-XII (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7, ст. 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
45. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 23.12.93 № 3771-XII (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7, ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.
46. Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати: Закон України від 20.10.2009 р. № 1646-VI (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2010. № 4. ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1646-17#Text>.
47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. №318 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.
48. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. №1561-XII. (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47. ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
49. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23.02.93 р. № 3792-XII (зі змінами і доповненнями). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_1999_07_16/T379200.html.
50. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 23.12.93 № 3770-XII (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7, ст. 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.

51. Про оплату праці: Закон України від 20.04.95 № 144/95 (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

52. Про оплату праці: Закон України від 020.04.1995 р. № 144/95-ВР (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

53. Господарський кодекс України від 12.01.2019 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

Політика оцінювання

● **Політика щодо дедлайнів і перескладання.** Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

● **Політика щодо академічної доброчесності.** Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

● **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Економіка підприємства» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
Опитування під час заняття (теми 1–8) – 5 балів за тему – макс. 40 балів. Модульна робота – макс. 60 балів.	Опитування під час заняття (теми 9–16) – 5 балів за тему – макс. 40 балів. Модульна робота – макс. 60 балів.	Підготовка КПІЗ – макс. 40 балів. Захист КПІЗ – макс. 40 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів.	Екзамен – макс. 100 балів: тестові завдання (10 тестів по 4 бали за тест) – макс. 40 балів; задача – макс. 40 балів; теоретичне питання – макс. 20 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)